

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg.....	2
1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	4
2 Översikt av strategisammanhanget.....	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	6
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	7
3 Resultatredovisning	8
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	8
3.2 Klimat.....	10
3.3 Förnybar energi	13
3.4 Landbaserade ekosystem och biologisk mångfald	15
3.5 Urban utveckling	18
3.6 Hållbar konsumtion och produktion.....	21
3.7 Vatten och hav	23
4. Implikationer för innevarande strategiperiod	26

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stödområde*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”Trafikljusen” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

1. Klimatmässigt hållbar utveckling

1.1 Förebyggande av klimatförändringar, och minskade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar

1.2 Minskad sårbarhet hos människor som lever i fattigdom, och ökad motståndskraft att hantera klimatförändringar och naturkatastrofer

1.3 Hållbara energisystem baserade på förnybar energi.

Mål³

Portfölj⁴

2. Miljömässigt hållbar utveckling och hållbart nyttjande av naturresurser

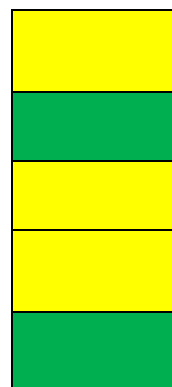
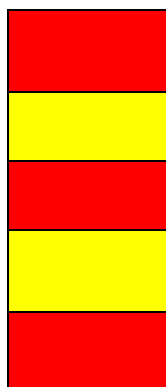
2.1 Hållbara landbaserade ekosystem, biologisk mångfald och arter, naturresurser, inklusive jord och skogsbruk, samt ekosystemtjänster

2.2 Tillgång till förnybar energi

2.3 Hållbara städer och samhällen

2.4 Tillgång till grundläggande samhällstjänster och bostäder i urbana områden för fattiga människor

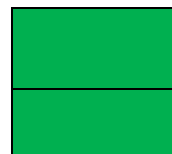
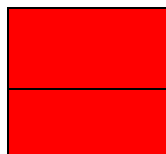
2.5 Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive förebyggande kemikaliekontroll och avfallshantering

3. Hållbara hav och vattenresurser

3.1 Hållbart nyttjande av marina, kustnära och sötvatten-ekosystem, biologisk mångfald, naturresurser, samt ekosystemtjänster

3.2 Renare vatten och hav, minskade utsläpp av föroreningar och nedskräpning

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

2 Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp: 6500 MSEK	Utbetalat belopp hittills: 2391 MSEK	Antal insatser 2019: 95
--	--	-----------------------------------

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Världens miljösituation har ytterligare förvärrats under 2019 och utvecklingen är långt ifrån långsiktigt hållbar. United Nations Environment Programme (UNEP) redovisade att mängden koldioxid i atmosfären nu är på en ny rekordnivå och man prognostiserade en temperaturförändring som vida överstiger målet på 1,5 grader i Paris-överenskommelsen grader om nuvarande trend står sig⁵. Mer koldioxid har släppts ut i atmosfären under det senaste decenniet än under hela perioden 1750-1950⁶. Dessutom försämras tillståndet för världens biologiska mångfald i snabb takt. Fler arter än någonsin i mänsklighetens historia hotas av utrotning. Beräkningarna visar på att ca en halv till en miljon av dagens drygt åtta miljoner arter riskerar att utrotas.⁷ Föroreningar inklusive kemikaliebelastning fortsätter att skörda liv. Den centrala vikten av en miljö- och klimatsmart utveckling för att säkra fattigdomsbekämpning, minska utsatta länders, lokalsamhällens och hushålls sårbarhet, och för att kunna uppnå samtliga globala mål blir därmed allt tydligare.

Det blir därmed alltmer uppenbart att det finns ett akut behov av kraftfulla åtgärder inom miljöområdet för att på sikt kunna uppnå och sedan upprätthålla Sidas vision om ”varje människas rätt och möjlighet att leva ett värdigt liv”. På många sätt har 2019 varit ett förlorat år. Många forskare oroar sig nu för att de planetära gränserna överskrids i allt snabbare takt och att det finns risk för att vissa sk tröskelvärden⁸ kan ha överskridits. De enorma miljöutmaningarna hotar mänsklighetens existens, men världens länder har t o m svårt för att komma överens om problematiken och behovet av åtgärder.

Det är i dag en nödvändighet och även en framtidsfråga att bättre integrera miljö och klimat med demokrati och mänskliga rättigheter. I dag hotas och mördas miljö- och markförsvarare i allt större omfattning och urfolk och kvinnor är särskilt utsatta. 88 procent av miljöorganisationerna i en aktuell undersökning upplever att situationen för civila samhället försämrats under senare år⁹. Samtidigt kan deras kamp för sina mänskliga rättigheter vad gäller tillgång till naturresurser såsom mark leda till mer hållbart nyttjande av ekosystemtjänster.^{10,11}

Samtidigt kan några positiva trender skönjas: (1) Den privata sektorn börjar bli mer medveten och investerar allt större belopp för att klimatsäkra sin verksamhet, och investeringar i nya tekniska innovationer inom klimatområdet har ökat under senare år; (2) Den yngre generationen som kommer att få uppleva den fulla kraften av förändringarna har mobiliserats i en omfattning som aldrig tidigare skådats. Rörelsens svenska portalfigur Greta Thunberg nominerades t ex för Nobels fredspris 2019. (3) Kostnaderna för förnybar energi fortsätter att minska och det är idag ett ekonomisk betydligt bättre

⁵ UNEP's Annual Emissions Gap Report 2019, s XIII. Dox 003599/20

⁶ Andrew Steer, World Resources Institute (2020-01-27). Collective Action at the Crossroads: What to Watch in 2020. <https://www.wri.org/blog/2020/01/collective-action-crossroads-what-watch-2020>

⁷ Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services, 2019.

⁸ Tröskelvärde: När ett tröskelvärde överskrids så är det inte möjligt att återskapa situationen.

⁹ Naturskyddsföreningen (2019), s 4. Environmental defenders under attack.

¹⁰ Uppdrag till Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) att inventera och utveckla arbetet med demokrati i utvecklingssamarbetet. 2019-07-03. Doxnummer: 19/000949.

¹¹ För kursmaterial från Global course on Human rights and Environment Nexus in Härnösand. 2019-11-11/13.

alternativ än kärnkraft eller kol; och (4) Det bildas alltfler allianser för en mer hållbar miljömässig utveckling, varav flera leds ofta av organisationer som finansieras av denna strategi.

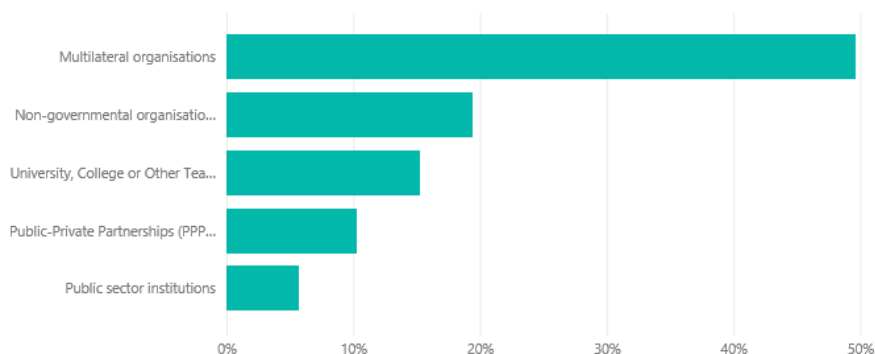
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Miljö och klimat är, i såväl Agenda 2030 som i policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete, både (ett flertal) mål i sin egen rätt och samtidigt en grundförutsättning för en hållbar global utveckling och fattigdomsminskning. Sverige är en ledande aktör inom miljö- och klimatområdet som har hög trovärdighet för sitt långvariga engagemang. Strategin för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurser är ett uttryckt för detta, och strategibeloppet för nuvarande period innebar en kraftfull ambitionshöjning jämfört med tidigare strategiperiod.

Denna strategi är ovanlig globalt sett då den tar ett samlat grepp om de flesta av miljöutmaningarna. Givarlandskapet kring miljö och klimat är annars splittrat. Givarbilden inkluderar t ex ett flertal vertikala fonder, inte minst på klimatområdet, vilket bidrar till ökad fragmentering. Även om alla strategimål inom strategin globalt sett är kraftigt underfinansierade så varierar det mellan de olika målen. Inom några områden, som förnybar energi, förekommer många olika typer av stödformer (inklusive privata investerare) medan andra områden; som biologisk mångfald, kemikaliehantering och urban utveckling generellt sett har svårare att mobilisera finansiella resurser.

En fortsatt trend, och som ökar fragmenteringen ytterligare, är att givare i allt större utsträckning öronmärker sina stöd, och det blir färre givare som bidrar med kärnstöd utifrån partners egen verksamhet och kunskap. Det finns också ett minskat intresse för givarsamordning som en indirekt konsekvens av att projektstöd blir allt mer vanligt. Sida har dock under 2019 fortsatt att ha fokus på främst kärnstöd som skapar förutsättningar för samarbetsparterna att vara flexibla och långsiktiga. Sida har i större utsträckning bidragit till multilaterala organisationer som FN och Världsbanksgruppen där andelen har ökat från ca 44% under 2018 till 48% under 2019 (se figur 1). Med ökat strategibelopp och minskad finansieringsaptit för multilateral verksamhet bland övriga givare, bedöms denna utveckling som relevant. Sida fortsätter parallellt med detta att även ge mindre stöd till ett mindre antal små aktörer som bedöms kunna spela en nyckelroll i sammanhanget. Vidare så har organisationer från civila samhället uppburit 19% och universitet/högskolor/think-tanks 14% av anslaget. Överlag bedömer Sida att mix av olika typer av samarbetsparter är relevant och i linje med operationaliseringsplanen.

Figur 1: Fördelningen mellan olika typer av organisationer.

FN med 370,5 MSEK¹² Världsbanksgruppen 252,4 MSEK, International Union for Conservation and Nature 65,3 MSEK, Stockholms universitet 54,6 MSEK och Stockholm Environment Institute 50,0 MSEK utgör de största mottagarna av medel.

I strategigenomförandet kommer Sida fortsätta att bidra till givarsamordning i den utsträckning som detta är möjligt givet det minskade intresset bland övriga givare. En nära dialog med Sidas samarbetspartners för genomslag för svenska prioriteringar bedöms som fortsatt central. Under 2019 har Sida också fortsatt att prioritera arbete med garantiinstrumentet där det finns ett stort intresse bland flera samarbetsorganisationer. Under 2019 har t ex International Finance Corporation (IFC) tecknat avtal om verksamhet i flera länder med hjälp av en garanti från Sida. Utlysningfonder bedöms vidare vara ett effektivt sätt att stödja tekniska innovationer bland främst privata företag och civila samhället, och under 2019 tecknat Sida ett stort nytt avtal om ett samarbete med flera länder kring innovationsfonden Water and Energy for Food. Slutligen kan framhållas att svensk resursbas har en tydlig roll i genomförandet av strategin och inkluderar myndigheter (KEMI, Naturvårdsverket, HaV, Tillväxtverket m flera), forskningsinstitutioner och thinktanks (Göteborgs Universitet, Stockholms Universitet, Stockholm Environmental Institute, Vetenskapsrådet, SIWI etc) , och privata aktörer.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Strategin för globala miljösamarbeten har tydliga beröringspunkter med flera andra svenska strategier. De tydligaste överlappningarna är med samtliga globala strategiska strategier med liknande mål och samarbetsparter där samfinansiering av insatser är vanligt. Här utförs dessutom ofta även samberedningar och gemensam uppföljning av insatser. Beröringspunkter finns bla med följande globala strategier:

Hållbar ekonomisk utveckling: Det mest omfattande samarbetet sker med denna strategi där det även finns gemensam personal för strategierna. Samarbetet sker här främst kring nyttjande av naturresurser (jordbruk, fiske och skog, samt markrättigheter), hållbart företagande/grön tillväxt och utvecklingen av garantier.

Hållbar social utveckling: Här finns tydliga kopplingar inom miljö och hälsa, främst vatten och sanitet samt luftföroreningar/hälsa. Strategierna arbetade tillsammans för beslut och genomförande av bl a insatserna REALL och Water Practice vid Världsbanken.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: Försvarare av mänskliga rättigheter inom miljöområdet är särskilt utsatta. Dialog förs med denna strategi kring potentiellt ny insats.

Jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter: Samarbete fortsätter för att normativt och i dialogen driva jämställdhet inom ramen för våra insatser (för bättre genomslag i t ex resultatramverk, bättre målgruppsanalys etc.) Ett stöd till kvinnliga miljöförsvarare finansierades av båda strategierna från 2019.

Hållbar fred och humanitära strategin: Det finns kopplingar med dessa strategier då allt fler konflikter, även långdragna, till stor del beror ohållbar markanvändning, resurskonflikter eller/och är relaterat till klimatförändringar. Miljöstrategin omfattar också alltför insatser med fokus på att

¹² Inkluderande bland annat United Nations Development Programme 123 MSEK, United Nations Environment Programme 56 MSEK och UN-Habitat 35 MSEK

förebygga katastrofer och resiliens. Flera av miljöstrategins insatser bygger på samarbeten som Sida tidigare haft inom dessa båda strategier där det har bedömts relevant att även ha stöd från det långsiktiga utvecklingsbiståndet.

Det finns också tydliga överlappningar med samtliga strategier på Avdelningen för Partnerskap och innovation (Partner), främst med Enheten för **lån och garantier** vad gäller utvecklingen av garantiinstrumentet där flera garantier ryms på globala miljöstrategin. Samarbete sker även kring strategierna för **civila samhället, forskning och kapacitetsuppbyggnad** där det är viktigt att säkerställa att strategierna kompletterar varandra och att Sida har ett koherent förhållningssätt avseende samma partnerorganisationer och/eller aktörsgupper. Det är även viktigt att de globala insatserna är harmoniserade med och bygger på pågående processer och efterfrågan på både region- och landnivå, samtidigt som det globala mervärdet måste vara tydligt. Här förutses förstärkt informationsutbyte i båda riktningarna för att bland annat tydliggöra ”Sverigelaget”, att Sida arbetar fram emot gemensamma övergripande mål. Förstärkt samverkan och dialog förutses främst med de regionala strategierna.

3 Resultatredovisning

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Förändringsteorin, som utgår från ett fattigdomsperspektiv, beskrevs i förra årets strategirapport. Det kan framhållas att majoriteten av fattiga kvinnor och män å ena sidan är helt och hållet beroende av väl förvaldade naturresurser/ekosystem (land-, sötvatten- och marina ekosystem) för sin överlevnad, utkomst och möjlighet till utveckling, och å andra sidan är mer utsatta och sårbara för klimatförändringen och annan (inte minst gränsöverskridande) miljöförstöring bland annat p g a . svagare institutioner, mindre utvecklad lagstiftning och lägre kapacitet. Generellt innefattar strategins 10 mål därför tre olika dimensioner: 1.) Bidra till att **minska miljöbelastningen** i sig (utsläpp/föroreningar samt utarmning av naturresurser), 2) Bidra till att **minska miljö/klimatförändringens konsekvenser för och sårbarhet hos fattiga befolkningar**, samt 3) Bidra till **ökad tillgång till samhällstjänster** som förnybar energi och bostäder. Ur ett fattigdomsperspektiv identifierade Sida att första dimensionen, särskilt när det handlar om minska gränsöverskridande miljöföroreningar (till exempel utsläpp av växthusgaser), aktivt bör inkludera medelinkomstländer som Indien, Kina m fl eftersom dessa bidrar starkt till globala och regionala utsläpp och föroreningar (och därmed bidrar till ökad belastning på fattiga människor och länder). Vad gäller dimension 2 och 3 bör fokus (rörande länder som ingår i globala samarbeten) däremot huvudsakligen vara på fattigare och mer fragila länder.

Under operationaliseringen gjordes vidare en omklustring av de tre stödområdena och tio strategimålen till sex tematiska resultatområden för att få en mer funktionell bas för analys, programmering och resultatuppföljning¹³ De sex tematiska resultatområdena – **Klimat; Landbaserade ekosystem/biologisk mångfald; Energi; Hållbara städer; Hållbar produktion och konsumtion; samt Sötvatten & hav** - korresponderar i stort (om än inte till 100 procent) med de sju globala hållbarhetsmålen som explicit tas upp i strategin.

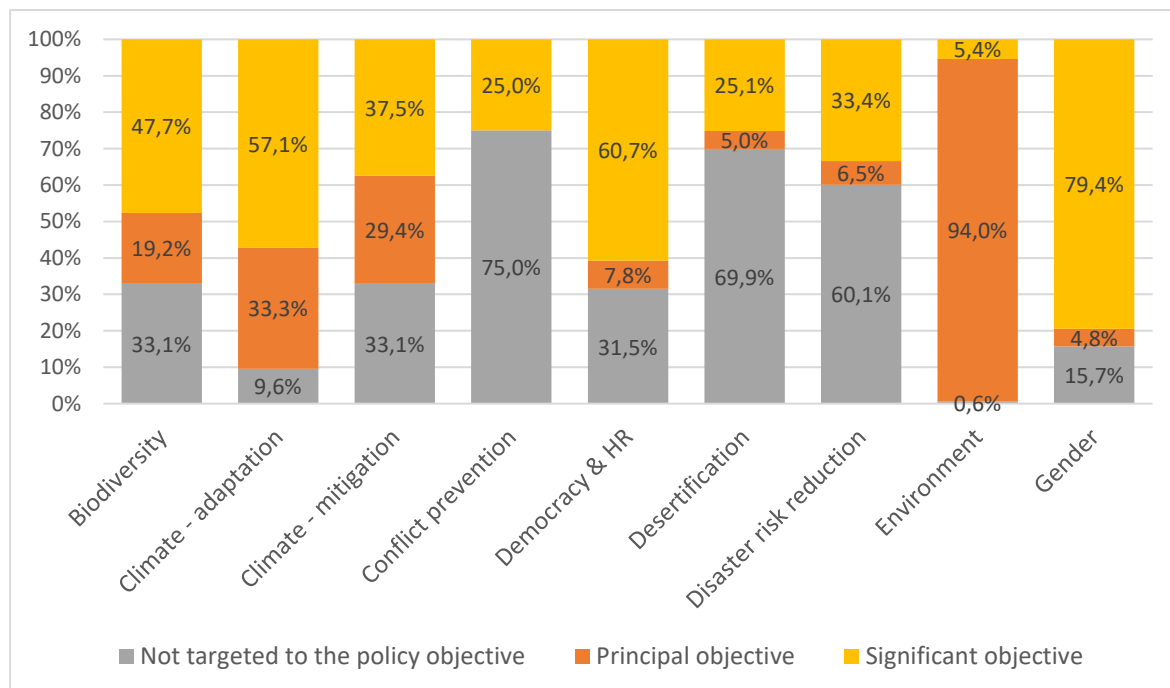
¹³ Text har de två relativt likalydande energirelaterade målen, som i strategin ligger under två olika stödområden, förts ihop.

Sida bedömer att den existerande portföljen i princip är relevant inom samtliga strategimål och att genomförandet sker i huvudsak enligt plan. Insatserna är i normalfallen relevanta för och bidrar till flera av strategins tio strategimål och samtliga resultatexempel ska ses som illustrativa exempel från nedslag i vissa delar av portföljen och endast representerar en liten del av helheten i strategins omfattande insatsportfölj.

En övergripande finansiell rapport finns i Annex 1. Som framgår av tabell 1 utbetalades 1,317,361 SEK under 2019. Tabell 2 visar att 2,443,201 SEK har hittills utbetalats under strategiperioden av det totala strategibeloppet på 6,5 miljarder SEK. Tabell 3 visar att avtalsgraden minskar över tid. Med nuvarande indikativa anslagsallokering så kommer inte det totala strategibeloppet att uppnås fullt ut. Tabell 4 i bilaga 1 visar att 69 av 72 insatser bedöms kunna nå sina målsättningar i huvudsak inom utsatt tid. Det är endast insatsen DemoMiljö vid Tillväxtverket som inte bedöms kunna nå sina mål. Detta beror på att de ursprungliga målen vid insatsbeslutet var orealistiska. Sida bedömer dock att de nu reviderade insatsmålen kommer att kunna uppnås.

Figur 2 nedan visar utbetalade medel per policymarkör. De tre första policymarkörerna i Figur 2 utgör sk Rio-markörer, och diskuteras nedan under respektive avsnitt. Figuren visar att nästan alla medel har utbetalats till insatser där miljön är ett huvudsyfte (94%). 84% av medlen är relevant för jämställdhet men det har dock visat sig svårt att finna miljöinsatser där även jämställdhet är ett huvudfokus (exvis Slum Dwellers International och Huairou Commisison). Demokrati och mänskliga rättigheter är en målsättning i ca 68% av insatserna. Sida bedömer dock att samtliga perspektiv ändå lyfts in i dialogen med samarbetsparterna och att Sida får genomslag för dessa prioriteringar i varierande grad. Mer specifik information om detta följer nedan under de olika

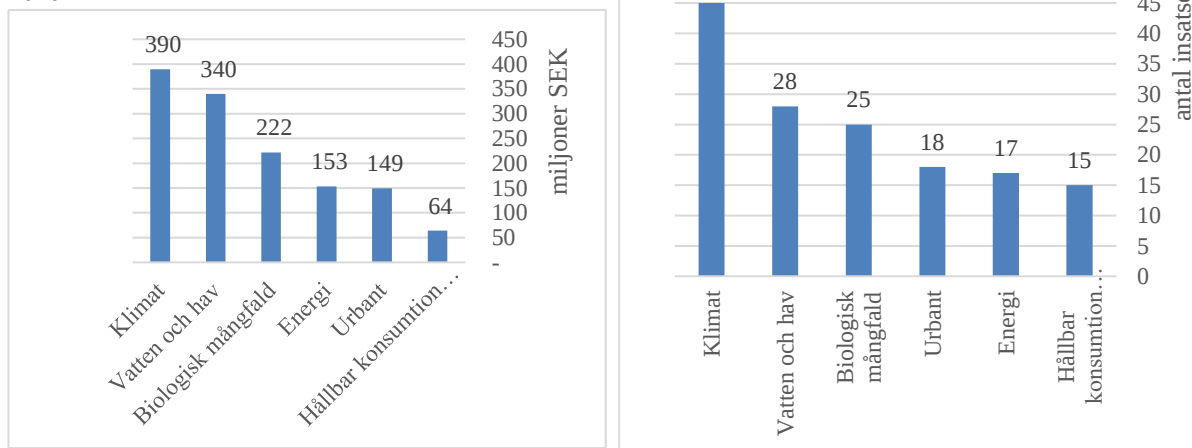
Figur 2: Utbetalade medel per policymarkör (2019)

Figur 3 visar utfall och antal insatser för de sex olika resultatområdena. Den visar att störst utbetalningar gjordes till klimat (390 MSEK) följt av Vatten & hav (340 MSEK) och Biologisk mångfald (222 MSEK). Övriga tre resultatområden hade lägre utbetalningar även om garantierna, som främst är kopplat till energi, inte innebär några utgifter. När det gäller antalet insatser så bör man

notera att majoriteten av insatserna berör fler än ett resultatområde (och fler än ett strategimål) så antalet insatser kan inte summeras. Inte oväntat är klimat i topp även här med 45 insatser följt av vatten och hav (28) och biologisk mångfald (25). Vattenområdet kännetecknas av flera relativt stora insatser.

Figur 3: Utfall och antal insatser för resultatområdena 2019

3.2 Klimat

Portföljen för klimat kan följas både utifrån strategimål och som policymarkör. Totalt 390 MSEK, fördelat på komponenter i totalt 45 insatser, utbetalades 2019 kopplat till de två klimatmålen i strategin (Figur 3). Drygt 90 procent av gjorda utbetalningar 2019 (nära 1,2 miljarder) hade samtidigt klimat antingen som huvud- eller delsyfte (Figur 2), utifrån de två klimatpolicymarkörerna¹⁴, vilket är den metod Sverige har som bas för rapportering av klimatfinansiering. Detta ger också en bild av hur klimat genomsyrar portföljen som helhet. Klimatanpassning är en målsättning eller huvudmålsättning för hela 88% av utbetalningarna och motsvarande för utsläppsminskningar är 67%. Detta speglar Sidas och Sveriges prioriteringar där klimatanpassning är något mer prioriterat.

Det kan också noteras att det finns stor potential i ekosystembaserade utsläppsminskningar och anpassning, och därmed möjlighet till starka synergier mål 2.1 om biologisk mångfald.

Förebyggande av klimatförändringar, och minskade utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar (Mål 1.1)

Strategimål

Portfölj

Gränsöverskridande utsläpp av växthusgaser har ökat med 1,5 procent per år under det senaste decenniet och stabiliserades bara mellan 2014 och 2016.¹⁵ Rekordhöga nivåer uppmättes år 2018 om 55,3 GtCO₂e och det finns inga signaler om att utsläppen skulle nå toppen de närmsta åren. Om nuvarande "Nationally Determined Contributions" genomförs är det 66 procent sannolikhet att uppvärmningen uppgår till 3,2° C i slutet av seklet. Detta kommer att resultera i mer omfattande och destruktiv klimatpåverkan där de fattigaste människorna drabbas hårdast. G20-länderna står för 78

¹⁴ De två Riemarkörerna för klimat är klimatanpassning och utsläppsminskning. Uppgiften avser procent av antalet beslutade insatser.

¹⁵ UN Environment: Annual Emissions Gap Report 2019, s.9, DOX 003599/20

procent av alla utsläpp men endast fem G20-länder har antagit mål om noll-utsläpp. Den kollektiva ambitionen måste öka mer än femfaldigt över nuvarande nivåer för att leverera de utsläppsminskningar som krävs under nästkommande tioårsperiod för att hålla temperaturökningen under 1,5 grader. Många luftföroreningar är även starkt klimatpåverkande och har negativ effekt på vegetation och grödor samt människors hälsa. Enligt WHO bedöms luftföroreningar leda till ca 7 miljoner dödsfall per år.¹⁶ 9 av 10 som bor i urbana områden utsätts för nivåer över WHO:s riktlinjer och tre miljarder människor lagar fortfarande mat med hjälp av fasta bränslen, särskilt i Afrika, vilket ger hälsofarlig inomhusluft. Sida bedömer att utvecklingen och det allmänna tillståndet i världen vad gäller klimat och utsläpp går bakåt. är alarmerande röd.

Bakomliggande orsaker till utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar är främst fossilbaserad energiproduktion, uppvärmning, industri/produktion, ohållbar förvaltning av ekosystem och naturresurser, jordbruk, transporter/mobilitet och konsumtion. En övergång till fossilfria lösningar är avgörande för att minska utsläppen.

Portföljen inom utsläppsminskning bedöms vara relevant och bidrar till förändring av normer, policy- och kunskapsutveckling, kapacitetsbyggande, samt mobilisering av kapital. Under 2019 utbetalades totalt 120 MSEK fördelat på 22 insatser. För att nå minskade utsläpp är synergier med de övriga målen i strategin centralt. Särskilt för de som mål som rör energi, hållbar produktion och konsumtion, hållbart nyttjande av ekosystem och naturresurser, samt urban utveckling, är det avgörande att möjligheter att främja utsläppsbegränsningar tillvaratas, och majoriteten av samarbetspartner under strategin bidrar till klimatmålet. Samarbeten inrymmer medelinkomstländer då dessa länder står för betydande utsläppen i världen, vilket i sin tur får effekter på de fattigare och mer sårbara länderna och människorna.

Arbetet med innovativa finansieringsinstrument fortsätter att utvecklas, såsom garantier och utlysningssonder, för att minska utsläppen genom att stimulera investeringar i förnybar energi, hållbar infrastruktur och minskad energi- och vattenanvändning i jordbruket. Sida fattade beslut under hösten 2019 om en ny utlysningssond ”Water and Energy for Food”. Vidare har Sida samarbete med International Finance Corporation som syftar till att etablera kapacitet och stärka institutionella förutsättningar att ge ut gröna obligationer på tillväxtmarknader. Under 2019, genomfördes en utbildning av Handelshögskolan i Stockholm med nio banker från Thailand, Turkiet, Georgien och Nigeria och där 41 % av deltagarna var kvinnor¹⁷. UNEP gav teknisk rådgivning till 31 länder gällande planer för utsläppsminskning, ny teknik och tillgång till finansiering.

Portföljen bidrar även till stärkt kapacitet hos utvecklingsländer att genomföra åtaganden inom klimatkonventionen. Förutom UNFCCC-sekretariatets utbildningar i hur man beräknar och rapporterar utsläpp, har European Capacity Building Initiativ (ecbi) bidragit till att klimatförhandlare från Syd fått mer kunskap och bättre förhandlingsfärdighet vilket ökat deras aktiva engagemang i klimatförhandlingarna. 98 procent av de tillfrågade upplever att de fått bättre färdigheter. Under 2019 fokuserade ecbi särskilt på att stärka kapaciteten hos kvinnliga förhandlare med gott resultat.¹⁸

Det finns flera insatser som arbetar med minskade luftföroreningar och det planeras för ytterligare stöd relaterat till påverkan på människors hälsa, vilket är en framförflyttning i enlighet med

¹⁶ WHO: World health statistics 2019: monitoring health for the SDGs, s.42.

¹⁷ IFC's Green Bond Technical Assistance Programme (GB-TAP), Semi-Annual Progress Report for the period January-June 30, 2019, s. 7. Dox 18/000533, dok.nr. 69

¹⁸ Oxford Climate Policy (OCP) Narrative Report FY2018/19, s.17, 21-22, Dox: 15/000267 nr.94

operationaliseringsplanen Stockholm Environment Institute (SEI) har samarbetet med Nairobis stadsledning, Kenyas miljö- och skogsbruksdepartement och UNEP för att utveckla en luftkvalitetspolicy och handlingsplan för luftkvalitet för Nairobi County. Båda processerna förväntas utgöra ett ramverk för de lokala myndigheterna att samordna alla frågor om luftkvalitet och för att harmonisera dessa med arbetet hos nationella myndigheter som ansvarar för relaterade sektorer, inklusive energi, avfallshantering och transport.¹⁹ Vidare har Etiopien och Nigeria med stöd av Centre for Science and Environment (CSE), baserad i Indien, tagit fram ramverk för åtgärdsplaner för ren luft i utvalda städer. Dessa ramverk inkluderar policy för import av begagnade fordon, strategier för mobilitet och för andra förorenande sektorer, samt övervakning av luftkvalitet. På regional nivå i Afrika har CSE genomfört kapacitetsutvecklingsprogram för myndigheter kring policy för import av begagnade bilar vilka är en stor källa till luftföroreningar.²⁰

Minskad sårbarhet hos människor som lever i fattigdom, och ökad motståndskraft att hantera klimatförändringar och naturkatastrofer. (Mål 1.2)

Strategimål

Portfölj

Den övergripande trenden i världen är att antalet omkomna i naturkatastrofer minskar, medan antalet drabbade, fysiska skador och ekonomiska konsekvenser ökar, på grund av ett mer extremt väder till följd av klimatförändringarna.²¹ Katastrofer såsom torka och översvämningar slår hårdast mot fattiga människor på lokal nivå som lever av småskaligt lantbruk och boskapsskötsel på landsbygden, men även de som bor i informella, riskutsatta stadsområden. Möjligheterna till försörjning minskar och kvaliteten och tillgången till naturresurser och ekosystem påverkas också, vilket ökar risker för konflikter och ofrivillig migration. 143 miljoner människor beräknas vara internmigranter år 2050 om utsläppen fortsätter i samma takt som idag.²² Antalet människor som tvingas på flykt inom ett lands gränser bedöms som avsevärt högre än de som flyr till andra länder och utgör en sårbar grupp i samhället. Även hotbilden mot klimat- och miljöförsvare ökar.²³ En fortsatt utmaning är att mobilisera kapital till klimatanpassning i låginkomstländer och som når den lokala nivån.²⁴ Sida bedömer sammantaget att utvecklingen och det allmänna tillståndet i världen går bakåt.

Portföljen, där komponenter i 35 antal insatser ingår, bedöms som relevant i förhållande till strategimålet och tyngdpunkten ligger på klimatanpassning och katastrofriskreducering i låginkomstländer. Totalt utbetalades 270 MSEK 2019. Portföljen har sedan starten av strategin utökats med ett antal insatser inom katastrofriskreducering med kopplingar till det humanitära biståndet och bidrar till genomförandet av Sendairamverket för katastrofriskreducering 2015-2030. Sedan 2019 ges stöd till Internal Displacement Monitoring Center (IDMC) som tar fram statistik, analys och underlag till beslutsfattande rörande internflyktingar där klimatförändringar är en starkt drivande faktor. Enligt IDMC flydde 10.8 miljoner människor på grund av konflikt och våld under 2018, 17.2 miljoner flydde

¹⁹ SEI Annual Results Report for 2018, s. 17, Dox: 14/000368 nr 96

²⁰ Centre for Science and Environment Annual Report 2018-2019, s. 14-18. Dox: dok.nr. 021946/19

²¹ UNDRR: Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction 2018, s.vi-vii

²² World Bank Group: Goundswell report 2018, s.xix

²³ Naturskyddsföreningen: Environmental defenders under attack (2019), s. 4.

²⁴ IIED: Delivering real change. Getting international climate finance to the local level, 2017, s.4.

undan naturkatastrofer, och flertalet länder är samtidigt utsatta för såväl konflikter som extrema väderhändelser²⁵

Global Network of Civil Society Organisations for Disaster Reduction (GNDR) arbetar för att stärka resiliensen och ökat demokratiskt deltagande hos de som drabbas hårdast av katastrofer och klimatförändringar och har idag 1,036 medlemmar i 109 länder. GNDR har under 2019 samlat in data på bynivå från 82,000 människor i 44 länder, gällande deras behov och framsteg i att uppnå målen i Sendairamverket för katastrofriskreducering.²⁶ GNDR använder informationen i syfte att påverka global policy, t ex inom ramen för UN Office for Disaster Risk Reductions (UNDRR) konsultativa process, där GNDR representerar civilsamhället. Huairou Commission, som delar ordförandeskapet med GNDR, fortsätter i sin tur arbetet med att stärka kvinnors resiliens, ledarskap och rättigheter på gräsrotsnivå i ett 20-tal länder. Medel från resiliensfonden har investerats i aktiviteter som bidrar till att öka kvinnors försörjningsmöjligheter, livsmedelstrygghet, skydd av naturresurser, klimatanpassning och markrättigheter. 3,416 kvinnor har under 2018 fått tillgång till finansiella tjänster.²⁷

I linje med operationaliseringsplanen stöds samarbeten som bidrar till att klimatfinansiering når den lokala nivån. operationaliseringsplanen. I detta syfte stödjer Sida International Institute for Environment and Development (IIED) som samarbetade med gruppen för de minst utvecklade länderna för att få undertecknat ett partnerskapsfördrag under klimatkonferensen i Madrid 2019. Lokal klimatfinansiering är en av principerna med målet att 70% av klimatfinansieringen ska gå till lokala åtgärder i de minst utvecklade länderna innan 2030. 14 länder undertecknade fördraget.²⁸ Vidare har UN Capital Development Fund (UNCDF) arbete med Local Climate Adaptive Living Facility (Local) bidragit till att ge stöd för lokala samhällen och myndigheter att planera, budgetera samt finansiera småskalig infrastruktur som klimatanpassningsåtgärder. UNCDF har sedan 2014 nått 107 lokala myndigheter som representerar 6 miljoner människor i 14 länder (främst LDC).²⁹ UNCDF har också gett stöd till lokala myndigheter i LDC-länder för att de ska bli ackrediterade till gröna klimatfonden.

3.3 Förnybar energi

Tillgång till energi är viktigt för människors möjligheter att förbättra sina liv och ta sig ur fattigdom. Samtidigt behöver energisystemen vara hållbara för klimatet. Strategins båda energimål är mycket nära sammanlänkade och betonar båda vikten av hållbara energisystem baserat på förnybar energi. 153 MSEK utbetalades inom totalt 17 insatser inom området energi under 2019. Överlag är det stor överlappning mellan insatser och partners som bidrar till båda energimålen.

Hållbara energisystem baserade på förnybar energi (Mål 1.3)

Strategimål

Portfölj

En betydande del av utsläppen av växthusgaser kommer från energisektorn. En global omställning av sektorn med lägre utsläpp av koldioxid är viktigt för fattiga människor i regioner som redan är särskilt utsatta för klimatförändringar men som inte egentligen bidrar till utsläppen. Sida bedömer att

²⁵ IDMC: Global Report on Internal Displacement 2019, s.viii, Dox nr.: 040687/19

²⁶ GNDR Annual Report 2018/2019. s.7, Dox nr.: 026463/19

²⁷ Huairou Commission, Annual Report 2018, s. 4-5, Dox nr.: 029224/19

²⁸ IIED Results FY19, mail correspondence, Dox: 19/000563 nr 34.

²⁹ UN Capital Development Fund, Results Reporting 2017/2018: Leveraging Domestic Finance for Inclusive Growth and Resilience in LDCs-(LDFGR), s. 36-43, Dox 13/000532 nr.69

utvecklingen globalt vad gäller hållbara energisystemen går bakåt på några områden och framåt på andra.

T ex har investeringarna i förnybar energi accelererat det senaste decenniet till följd av kraftiga kostnadsminskningar för i synnerhet sol och vind. 2018 stod förnybar energi för 19 procent av det totala energibehovet, varav hälften utgjordes av biobränslen. En viktig fråga är hur marknaden för solenergi i Afrika kommer att utvecklas. Hittills har kontinenten bara installerat ca 5 gigawatt (GW) solenergi, vilket motsvarar mindre än en procent av den globala kapaciteten³⁰. Samtidigt ökar efterfrågan på energi snabbt. Under 2018 dubblades nästan det globala energibehovet jämfört med genomsnittet under det senaste decenniet. Efterfrågan på naturgas har sporrat en global investeringsvåg i nya LNG-leveranser och pipelines³¹ och de globala utsläppen från naturgas väntas öka med 2,5 procent 2019³². Subventioner fortsätter att gynna fossila bränslen och minskar incitamenten för privata investeringar i förnybara och energismarta lösningar samtidigt som de betungar statens finanser kraftigt i många länder.

Mer positivt är att energieffektiviteten har ökat under de senaste åren. Den globala förbättringsgraden i sk primär energiintensitet ligger dock fortfarande efter målsättningen (SDG 7.3), och uppskattningar indikerar att utvecklingen saktade ned under 2017-2018³³. Det är främst tillgång till ren matlagning som släpar efter av SDG-målen om energi. Med nuvarande trend kommer 2,2 miljarder människor fortfarande att använda sig av traditionella matlagningsmetoder 2030 med effekter på hälsa, ekonomi och miljö³⁴, vilket utgör ett särskilt stort problem för kvinnor som oftast ansvarar för matlagning.

Portföljen bedöms överlag som relevant. Under 2019 betalades 81 MSEK ut fördelat på 13 insatser.

Världsbankens Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP) har bidragit till att 13 länder har minskat eller tagit bort subventioner till fossila subventioner under 2018/9. ESMAPs arbete i Ukraina har bidragit till att antalet hushåll som omfattas av ett socialt skyddsnät kunnat öka från 1 miljon till 6,5 miljoner under 2014-2017 genom kraftigt minskade gassubventioner. ESMAP rapporterar också att antalet länder med ett ”starkt policyramverk” för hållbar energi har tredubblats sedan 2010 där fokus främst varit på förnybar energi och energieffektivisering³⁵. Enligt ESMAP så krävs det dock en ännu starkare politisk vilja, långsiktig energiplanering, ökade investeringar och fiskala medel för att uppnå de globala målen. UN Environment Programme (UNEP) rapporterar vidare att de under 2018/19 mobiliserat investeringar i förnybar energi och energieffektivisering om totalt 51 miljoner US-dollar.³⁶

Sida-finansierade Energising Development (ENDEV) rapporterade slutligen att ca 0,9 milj människor (16,3 milj sedan ENDEV började 2005) fick tillgång till förbättrade spisar under 2019 genom verksamheten på landsbygden i 20 länder och 5 regioner i främst Afrika söder om Sahara.³⁷

³⁰ World Energy Outlook, sid 25, 38 och 308. Dox: 003721/20

³¹ World Energy Outlook, sid 2,5 26 och 37. Dox: 003721/20

³² Nature Climate Change, 2020, sid 4. Dox : 003822/20

³³ Business plan FY 2021-2024, 2020, sid 2. Dox: 003024/20

³⁴ The Energy Progress Report, 2019, sid 6.

³⁵ Annual Report, 2019, sid 5, Dox: 003718/20.

³⁶ UNEP Programme Performance Review for January 2018 – June 2019, s. 10, Dox nr: 028562/19

³⁷ Annual Planning Report 2020, page 5, Dox 032094/19 och Annual Planning Report 2019, page 5. Dox 030846/18

Tillgång till förnybar energi (Mål 2.2)

Strategimål

Portfölj

Den snabba utvecklingen i energisektorn möjliggör för många utvecklingsländer att nå sina energimål till en lägre kostnad och på ett mer hållbart sätt. 2018 saknade dock fortfarande 860 miljoner människor, eller 11 procent av jordens befolkning, tillgång till elektricitet. Det är emellertid en minskning med mer än 300 miljoner jämfört med 2010 och särskilda framsteg har gjorts i Bangladesh, Indien och Kenya³⁸. Ungefär två-tredjedelar av de som saknar energi bor i Afrika söder om Sahara. Sida bedömer att utvecklingen vad gäller tillgång till förnybar energi globalt delvis går framåt.

Portföljen bedöms dock som relevant, inklusive de olika garantiinsatserna. 72 MSEK utbetalades 2019, fördelat på 10 insatser.

Fler än 25 miljoner människor beräknas ha fått tillgång till elektricitet tack vare investeringar i förnybar energi som gjordes under 2019 i samarbete mellan Sida och olika partners, främst Världsbanken vars metodik för beräkningar av resultat har godkänts av Sverige. Vidare rapporterades investeringar under 2019 av aktörer finansierade av Sida årligen leda till produktion av 13 GW förnybar energikapacitet och 57 miljoner ton koldioxid i utsläppsminskningar³⁹. Konkreta exempel på verksamheten är bland annat ett stöd till ett projekt i Bangladesh som gör det möjligt för hushåll med solpaneler att sälja överskottsel till sina grannar⁴⁰, ett projekt i Gaza som har gett 32 fabriker möjlighet att sänka sina energikostnader genom solpaneler på taken⁴¹ samt ett projekt som har gett 347 000 personer i Afrika och Asien tillgång till hållbara hushållslösningar i form av bland annat biogasspisar, solpaneler och soldrivna vattenpumpar⁴². Trots framstegen för detta mål främjas utvecklingen även här av en inkluderande normativ ansats, kapacitetsuppbyggnad och ett möjliggörande policyklimat.

Sidas garantiinstrumentet har en viktig betydelse för att den kan avsevärt öka tillgången till kapital. International Finance Corporation har under 2018 och 2019 fattat beslut om utlåning av totalt ca 129 MUSD till projekt i fyra medelinkomstländer inom vind- och solenergi med hjälp av Sidas garanti. Sida bedömer i att projekten har möjlighet att bidra till att bygga kapacitet och lyfta vikten av en omställning till förnybar energi på nationell nivå i dessa länder⁴³. Sida arbetar också för att attrahera externt kapital till investeringar i förnybar energi i utvecklingsländer. Genom Private Financing Advisory Network (PFAN) har 232 MUSD i externt kapital mobiliserats till 21 projekt inom förnybar energi under 2019 där de utsläppsminskningarna motsvarar ungefär 730 000 ton koldioxid⁴⁴.

3.4 Landbaserade ekosystem och biologisk mångfald

³⁸ The Energy Progress Report, 2019, sid 1.

³⁹ Annual Report, 2019, sidan 18, Dox: 003718/20. PFAN 7th Steering Committee of the Privat Financing Advising Netork, 2020, s 28, nnual Planning Report 2020, s 5, Dox 032094/19 och Annual Planning Report 2019, s 5. Dox 030846/18, UNCDF Results Reporting, Leveraging Domestic Finance for Inclusive Growth and Resilience in LDCs, 2019, s 15.

⁴⁰ PFAN Progress Report 2019, sidan 22. Dox: 032926/19

⁴¹ CAFEF Donor's Report H2 2019, sidan 19. Dox: 034348/19

⁴² UNCDF Results Reporting Leveraging Domestic Finance for Inclusive Growth and Resilience in LDCs, 2019, sidan 15.

⁴³ IFC, Notice of Inclusion of a MCPP B-Loan as a Guaranteed Loan, 2019.05.07, Dox 15/000848, nr 38; IFC, Notice of Inclusion of a MCPP B-Loan as a Guaranteed Loan, 2019.08.20, Dox 15/000848, nr 39; IFC, Notice of Inclusion of a MCPP B-Loan as a Guaranteed Loan, 2019.12.20, Dox 15/000848, nr 40; IFC, Notice of Inclusion of a MCPP B-Loan as a Guaranteed Loan, 2019.12.20, Dox 15/000848, nr 4.

⁴⁴ PFAN 7th Steering Committee of the Privat Financing Advising Network, 2020, ppt page 28. Dox: 003118/20

Hållbara landbaserade ekosystem, biologisk mångfald och arter, naturresurser, inklusive jord och skogsbruk, samt ekosystemtjänster (Mål 2.1)

Strategimål

Portfölj

Förlusten av biologisk mångfald och ekosystem ökar i en takt utan motstycke. Drivkrafterna bakom detta så som förändrad landanvändning, överexploatering, klimatförändringar, föroreningar, invasiva främmande arter och illegal handel med hotade arter⁴⁵ fortsätter trappas upp. Det globala ekologiska fotavtrycket har tredubblats de senaste 50 åren.⁴⁶ Miljörelaterade hot, inklusive förlusten av biologisk mångfald dominerade även 2019 års Global Risk Report som presenterades under World Economic Forum i Davos 2020.⁴⁷ Förlusten av biologisk mångfald och ekosystem slår hårdast mot fattiga människor som ofta är direkt beroende av biologisk mångfald och ekosystemtjänster och inte har råd med eventuella substitut. Vidare är miljöförsvarare, ofta urfolk och lokalbefolkningar, extremt utsatta. Mord på miljöförsvarare har ökat i en alarmerande takt. Under 2018 dog tre miljöförsvarare varje vecka någonstans i världen.⁴⁸ Sida bedömer sammantaget att den allmänna utvecklingen och tillståndet i världen för biologisk mångfald är alarmerande och att utvecklingen går bakåt.

222 MSEK, eller omkring 17% av 2019 års strategibelopp (jmf med 15% 2018) bidrog till strategimålet och levererades av komponenter inom 25 insatser. Liksom för klimat kan portföljen även följas upp utifrån policymarkör. 19% av gjorda utbetalningar hade då biologisk mångfald som huvudsyfte, med ytterligare 48% som delsyfte. Portföljens insatser är alla relevanta och bidrar till SDG 15 och med fokus på de mest utsatta människorna inklusive urfolk och lokalbefolkningar, men mot bakgrund av Sidas övergripande intention att öka ambitionsnivån för biologisk mångfald, bedöms portföljen som delvis relevant. Portföljen behöver därmed under 2020 fortsatt utvecklas, och en fortsatt integrering av biologisk mångfald i strategins övriga insatser bör ske där det bedöms relevant.

Förflyttningar som gjordes under året i enlighet med operationaliseringen i var (1) ökat stöd till försvarare av mänskliga rättigheter kring miljö/klimat och naturresurser (bl.a. genom stöd till Urgent Action Fund), (2) ökat stöd till förvaltning och skydd av biologisk mångfald kopplat till tydliga processer och förutsättningar för lokal delaktighet och inflytande, (3) stöd till arbetet mot illegal handel med utrotningshotade arter (bl.a. genom stödet till WWF) samt, (4) stöd till nytt innovativt samarbete genom utlysningssonden Water and Energy for Food som mobiliserar ytterligare kapital till innovationer som främjar hållbar jordbruksproduktion och bevarande av den biologiska mångfalden.

En förutsättning för att kunna vidta rätt åtgärder är att kartlägga förlusten av ekosystem. Exempelvis har WRIs visuella verktyg Global Forest Watch (GFW) påvisat att primär tropisk regnskog motsvarande en yta av Belgien förlorades under 2018. Det var första gången som GFWs data kunde urskilja primär ("gammal") tropisk regnskog som lagrar mer kol och bidrar med unika livsmiljöer, och lanseringen genererade stort medieintresse. WRI lanserade även GFW Pro, en onlineplattform som

⁴⁵ IUCN, <https://www.iucn.org/regions/europe/our-work/wildlife-trafficking>, 2020-02-07.

⁴⁶ Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) The global assessment report on biodiversity and ecosystem services, 2019

⁴⁷ World Economic Forum Global Risk Report 2020, s. 7

⁴⁸ Global Witness; Enemies of the State, How governments and business silence land and environmental defenders, July 2019, s. 9

hjälp företag att förstå och minska avskogning från palmolja, soja och kakao i sina leverantörskedjor. Över 150 företag använder plattformen.⁴⁹

Ett annat exempel gällande skydd och förvaltning av landbaserade ekosystem är IUCNs arbete som bidragit till att 75 länder (mer än en tredjedel av världens yta) har definierat baslinjedata, satt mål och gjort investeringsplaner för att stoppa markförstöring och uppnå ”Land Degradation Neutrality” (LDN) till 2030 (SDG 15.3). Ca 600 miljoner människor kommer att ha direkt nytta av LDN-resultat i dessa länder. Projektet är en viktig katalysator för den övergripande globala LDN processen under UNCCD, som nu omfattar 120 länder.⁵⁰

UNEPs bidrag till ett gynnsamt klimat för att förskjuta privata finansiella flöden mot förbättrad ekosystemförvaltning är ett exempel på innovativt stöd för att mobilisera kapital. I mitten av 2019 hade tio offentliga institutioner testat att integrera hänsyn till marina och landbaserade ekosystem i finansiella beslut på nationell nivå. Kenya har t ex börjat hantera mangrover med hjälp av kolkrediter i kustbyar. 51 finansiella institutioner har därmed justerat sina affärsmodeller för att minska deras ekosystemrelaterade risker och/eller negativa effekter på dessa.⁵¹

Oxfam har bidragit till främjandet av agrobiodiversitetslösningar i Latinamerika, Afrika och Asien. Oxfam stöder urfolk och småbrukare att bl.a. använda lokala fröer som kan hantera ett förändrat klimat, tillämpa artvariationer och praktisera variationer mellan agroekosystem med fokus på diversifiering. Under 2018 fick ca 150 000 hushåll stöd i att praktisera mer varierande produktionssystem och bättre tillgång till olika grödor. Detta har lett till ökad livsmedelssäkerhet, förbättrad nutrition, ökad resiliens av både sociala och ekologiska system och en ökad möjlighet att anpassa sig till förändrade marknadsförhållanden⁵². SwedBio har tillsammans med samarbetspartnern Forest Peoples Programme bidragit till dokumentation och erkännande av ursprungsbefolkningar och lokalsamhällens bidrag till Aichi Biodiversity Targets under Konventionen om Biologisk Mångfald, genom publikationen ”Local biodiversity outlook 2”.⁵³

Under strategin stöds flera organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter kopplat till miljö, land och klimat, däribland WRI som har bidragit till att inrätta ett nytt globalt partnerskap ”Defending land and environmental defenders coalition” med nästan 40 organisationer som arbetar för att förebygga hot och våld mot individer och grupper som försvarar mark och miljö. WRI har vidare bidragit till att Escazúavtalet undertecknades av 16 länder i Latinamerika och Karibien. Det är ett nytt fördrag som garanterar miljö rättigheter och skyddar miljöförsvarare och som är ett resultat av åtta års arbete av The Access Initiative, en allians ledd av WRI.⁵⁴

International Institute for Environment and Development (IIED) har bidragit till att Konventionen för Biologisk Mångfald har inkluderat ett ramverk om mänskliga rättigheter och rättvisefrågor relaterat till förvaltning av skyddade områden under 2018 års beslut.⁵⁵ Under 2019 har SwedBio tillsammans med partners verkat för att mänskliga rättigheter integreras i det nya post-2020 globala ramverket under Konventionen om Biologisk Mångfald.⁵⁶

⁴⁹ WRI Annual Review and Workplan 2019-2020. s. 6. dox 033624/19

⁵⁰ IUCN annual progress report 2018, s. 4-5 dox 015843/19

⁵¹ UNEP Programme Performance Review, June 2019 s. 22 dox 028562/19

⁵² Final Report SeedsGROW, June 2019, sid 8-9, dox: 13/000818 nr 247

⁵³ Swedbio, e-post 2020-02-06, dox. 004015/20

⁵⁴ WRI Annual Review and Workplan 2019-2020. s. 7 dox: 033624/19

⁵⁵ IIED Results Report, June 2019, sid 36, dox: 13/000214 nr 149

⁵⁶ Swedbio, e-post 2020-02-06, dox. 004015/20

3.5 Urban utveckling

149 MSEK har utbetalats till totalt 18 insatser på de båda urbana målen. Liksom för energi är det överlag samma insatser och partners som bidrar till båda urbanmålen.

Hållbara städer och samhällen (mål 2.3)

Strategimål

Portfölj

Mer än hälften av den globala befolkningen bor i städer, och världens urbana befolkning förväntas nästan fördubblas till 2050 vilket gör urbanisering till en av de mest genomgripande trenderna idag. En allt större andel av fattiga människor i urbana miljöer bor i låg- och medelinkomstländer. Befolkningen, ekonomiska aktiviteter, social och kulturell interaktion såväl som miljömässiga och humanitära effekter och flyktingar koncentreras alltmer i städer. Dessa utgör massiva hållbarhets-utmaningar vad gäller bostäder, infrastruktur, grundläggande tjänster, livsmedelssäkerhet, hälsa, utbildning, anständiga arbetstillfällen, säkerhet och naturresurser. De senaste stora klimatrapporterna från IPCC⁵⁷, Global Commission for Economy & Climate⁵⁸ och Global Commission on Adaptation⁵⁹ pekar på behovet av att samordna åtgärder i städer om vi ska lyckas med att minska klimatriskerna. Mer än hälften av den globala befolkningen bor i städer. Om genomförandet av ”low-carbon” åtgärder i städer skulle utökas skulle växthusgasutsläppen från byggnader, material, transport och avfall kunna minska med nästan 90% fram till 2050. Dessa åtgärder skulle ha ett nuvärde på 23,9 miljarder USD vilket är mer än USAs hela ekonomi⁶⁰. Dessutom kan välutformade anpassnings-åtgärder dra nytta av möjligheter och innovation som är koncentrerad i städer och ger hög ekonomisk avkastning. Sammantaget är dock den nuvarande stadsutvecklingen globalt sett inte hållbar utan enorma investeringar i infrastruktur och förändrade stadsstrukturer fordras vilket gör att utvecklingen mot strategimålet bedöms som låg.

Portföljen för hållbara städer och samhällen bedöms nu vara delvis relevant. Under 2019 levererade ca 15 insatser mot målet med utbetalningar som uppgick till ca 99 miljoner kronor. Under året undertecknade Sida nya avtal med UCLG och OECD och med dessa förstärkas arbetet med sekundära/perifera städer i linje med operationaliseringsplanen. Men Sida har också påbörjat utfasningen av två långvariga samarbeten där verksamheten bland annat inte bedöms ha ett tillräckligt stort globalt mervärde. Det är även problem inom Slum Dwellers International (SDI) som Sida fortsätter att utreda för korruption under 2020, och som har inneburit frusna utbetalningar. Detta representerar ett stort backslag eftersom SDI är den enda globala organisation som representerar och jobbar direkt med sluminvänarna i städer som är en viktig målgrupp i portföljen.

Sidas urbana partners (såsom UN-Habitat, Cities Alliance och UCLG) har ökat sitt fokus på att införa eller förbättra urbana policyer och strategier som anpassar städerna till effekterna av klimatförändringarna, förbättrar luftkvaliteten, försäkrar resurseffektivitet och skyddar ekologiska

⁵⁷ UN IPCC Special Report on Global Warming of 1.5°C (SR1.5), December 2018.

⁵⁸ “Climate Emergency, Urban Opportunity: How national governments can secure economic prosperity and avert climate catastrophe by transforming cities”, Coalition for Urban Transitions, Global Commission for Economy & Climate, September 2019.

⁵⁹ “Adapt Now : A Global Call for Leadership on Climate Resilience”, Flagship Report, Global Commission on Adaptation, September 2019.

⁶⁰ “Climate Emergency, Urban Opportunity: How national governments can secure economic prosperity and avert climate catastrophe by transforming cities”, Coalition for Urban Transitions, Global Commission for Economy & Climate, September 2019.

tillgångar samt bygga upp kapaciteten hos nationella och lokala myndigheter inom bland annat stads- och samhällstjänstplanering och markanvändning. En betydande del av resultaten har rapporterats inom ramen för SDGs, främst SDG 11, och The New Urban Agenda (NUA).

UN-Habitat är global fokuspunkt för NUA och "custodian agency" till åtta SDG-delmål om städer. De har intensifierat samarbetet med FN-organ, kommissioner och partners i övervakning och rapportering av SDG:s och NUA såsom utarbetandet av rapporten 'Tracking Progress Towards Inclusive, Safe, Resilient and Sustainable Cities and Human Settlements: SDG Synthesis Report – High Level Political Forum 2018' som låg till grund för diskussionerna i FNs generalförsamling om SDG 11⁶¹. I maj-2019 året antog FNs medlemsstater en ny fyraårig strategi för UN-Habitat som har ett starkt fokus på miljömässig hållbarhet och resiliens, mer inkluderande ekonomisk tillväxt och effektivare stadssystem.

Cities Alliance, som arbetar med stadsfrågor på global, regional och nationell nivå, har tillsammans med IIED identifierat fem bra exempel på genomförande av NUA på lokal nivå. I Liberia har man kartlagt 84 slumområden och initierat 179 spargrupper ("savings groups") i samarbete med bland annat SDI. Man även implementerat 10 projekt där man byggt skolor, vattenledningar (ink handikappanpassade duschar) och möteslokaler i slumområden. Cities Alliance har också ett globalt innovationsprogram där man genom utlysningar bidrar med begränsade medel (max 250 000 USD) för att identifiera projekt som bedöms vara katalytiska och där sista utlysningen hade temat migration.⁶²

World Resources Institute (WRI) har på olika sätt samarbetat och påverkat 370 städer genom globalt samarbete, påverkan på nationell och lokal lagstiftning och policy, kunskapsutbyte samt genomförandet av projekt i städerna⁶³. SKR program SymbioCity har utfört verksamhet med fokus på inkluderande stadsplaneringsprocesser globalt samt i fyra länder. I Myanmar stödde SKR och UN-Habitat framtagandet av landets National Urban Policy⁶⁴.

UCLG tillhandahåller en viktig plattform för lärande och påverkansarbete för sina medlemsstäder och kommuner över hela världen. 14 städer anslöt sig till programmet 'Migration in the Mediterranean' i syfte att bidra till 'Global Compact for Migration' som ska antas i Marrakesh. Den första UCLG 'Localisation of Municipal Finance'-initiativet har lett till att en internationell koalition har skapats som arbetar för förnyade finansiella mekanismer för lokala myndigheter och över 20 städer har anslutit sig till Community of Practice inom detta ämne⁶⁵.

Mistra Urban Futures arbetar med sju städer i en djupgående implementering av SDGs och NUA på lokal nivå och för att få lärande och rekommendationer som kan hjälpa andra städer som genomgår samma process. Shimlas Municipal Corporation undertecknade en stadsresolution i december 2018 som förbinder dem till SDG-målen, särskilt SDG 11. I Kenya valdes Kisumu ut som en nationell pilotstudie om hur städer i landet lokaliserar de globala agendorna⁶⁶.

⁶¹ UN-Habitat Annual Progress Report 2018, s. 72, 76.

⁶² Cities Annual Report 2018, sid 10-15 och 24, dox 011477/19

⁶³ WRI FY18 Review and FY19 Workplan. Sid (sid 14) Dox: 000852/19

⁶⁴ Symbio City 2.0 Annual Report 2018; sid 25-29 och 33-40; dox 012984/19

⁶⁵ UCLG Annual report 2018, sid 7.

⁶⁶ Mistra Urban Futures Annual Report 2018, sid 4 och 9.

Tillgång till grundläggande samhällstjänster och bostäder i urbana områden för fattiga människor (mål 2.4)

Strategimål

Portfölj

Världsbanken uppskattar att 33% av världens stadsbefolkning - ca 1,6 miljarder människor - har otillräckliga inkomster för att få tillgång till drägliga bostadsförhållanden år 2025 och att allt fler människor bor i slumområden. Antalet avhysningar fortsätter att öka i takt med att markpriserna ökar och infrastruktur byggs. Mycket arbete återstår för att hantera det snabbt växande underskottet av bostäder medan städerna har begränsad teknisk och finansiell kapacitet för att tillgodose behoven. Trots att bristen på lämpliga bostäder med tillhörande samhällstjänster är enorm, finns i många länder ett stort bostadsutbud som inte används och som spär ojämlikheten i städerna. Det visar sig att metoderna som bostäderna produceras och konsumeras har format städers tillväxt, och gjort städerna mer fragmenterad, ojämlika och dysfunktionella.

Det finns dock några positiva trender i bostadssektorn⁶⁷: I många städer har cementpriserna sjunkit, de administrativa processerna har blivit effektivare, mer mark är registrerad (vilket förbättrar besittningsskyddet), likviditeten har förbättrats på bolånemarknader och policyer för att säkerställa prisvärda bostäder och relaterade tjänster har antagits under senaste åren. En viktig utveckling är att den privata sektorn - företag och hushåll – allt oftare identifierar nischade möjligheter längs hela värdekedjan, i många fall trots bristen på gynnsamma förutsättningar. Överlag bedöms därför utvecklingen i förhållande till strategimålet delvis gå framåt.

Under 2019 levererade ca 5 insatser mot delmålet. Portföljen för strategimålet bedöms fortsatt som delvis relevant eftersom den behöver förstärkas.

40 städer inom UCLG till 'Cities for Adequate Housing Declaration', i syfte att lyfta fram tillgång till bostäder som en del av mänskliga rättigheter inom olika policyer och strategier⁶⁸. Vidare har drygt 600 nya bostäder färdigställts av Reall som har som mål att tackla bostadsbristen för människor i fattigdom. Förändringsteorin bygger på att påvisa att hus för runt 10 000 dollar är möjliga att både bygga i kvalitet och sälja till målgruppen, vilket förväntas attrahera fler aktörer till sektorn.. Ytterligare nära 2700 bostäder har godkänts för framtida finansiering. Sida bedömer att kostnadseffektiviteten är god och att man även visar resultat från kompletterande verksamhet som kan bidra till en systemförändring vad gäller tillgången av billiga bostäder. Banker har till följd av påverkansarbete i Pakistan och Nepal börjat ge bostadslån till människor som tidigare varit exkluderade från vanliga banklån, vilket bedöms vara ett stort genombrott. Slutligen så klarade Realls hus i Mocambique stormen Idai väl vilket visar på hög kvalitet och deras framtida arbete för att klimatsäkra hus kommer att bygga på dessa erfarenheter⁶⁹. Under 2018/19 har SDI förbättrat tillgången till bostäder för 1668 hushåll och säkrat besittningsrätten för 3208 hushåll i slumområden. Organisationen har förbättrat tillgången till grundläggande samhällstjänster för 17,847 hushåll, av vilket 9920 är en förbättrad tillgång till hållbar energi. SDI har under 2018/19 arbetat mot vräkningar i främst Nigeria, Kenya och Uganda där stora områden utsätts för vräkningar. Under året har ett strukturerat arbetssätt för att motverka vräkningar tagits fram och ett specifikt team har etablerats för

⁶⁷ Annual Report 2019, Center for Affordable Housing Finance in Africa.

⁶⁸ UCLG Annual report 2018, sid 7.

⁶⁹ CLIFF 2b, Annual Narrative Report 1st April 2018-31st March 2019, 2019, sidor 4, 19.

att stödja nätverkets akuta vräkningshot med resurser, åtgärder och strategier. Man påbörjade även att utveckla en direktsänd övervakningsfunktion för Know Your Citys (KYC) nya plattform. Hot om vräkningar förekommer i näst intill alla städer där SDI är närvarande och genom KYCs plattform har de slumområden som befinner sig under vräkningshot registrerats i 135 städer⁷⁰.

UN-Habitat ökade tillgången till urbana samhällstjänster för 1,2 miljoner människor i slumområden. Vidare antog Participatory Slum Upgrading Program förbättrade policyer och strategier för slumförbättring och förebyggande i fyra länder⁷¹. Kenya antog en nationell Slum Upgrading and Prevention Policy och lanserade ett nationellt program för prisvärda bostäder. En integrerad del i att förbättra tillgången till samhällstjänster är bättre intäktsinsamling och hantering. Under 2018 fortsatte UN-Habitat och partners att stödja städer att generera och samla in sina egna intäkter för subventionerade bostäder och förbättrade urbana samhällstjänster och infrastruktur för att minska beroendet av statsstöd. 17 städer i Somalia och åtta städer i Afghanistan visade förbättrade intäkter och tjänster⁷².

IIED, tillsammans med partners och lokala forskare i Mogadishu, har framställt data kring tillgång till bostäder och grundläggande tjänster för fattiga och internflyktingar i städer. Resultat från forskningen visar att kön, ålder och etnicitet är betydande hinder när det kommer till tillgång till drägliga bostäder och grundläggande tjänster för grupper med olika migrationsstatus i staden⁷³.

3.6 Hållbar konsumtion och produktion

Hållbara produktions- och konsumtionsmönster, inklusive förebyggande kemikaliekontroll och avfallshantering (mål 2.5)

Strategimål

Portfölj

Den globala konsumtionen fortsätter att öka med allt större tryck på jordens resurser. Sedan 1970 har jordens befolkning fördubblats medan förbrukningen av naturresurser ökat fyra gånger⁷⁴. Samtidigt har det skett en mycket positiv utveckling genom att alltfler människor lyfts ur fattigdom. Detta innebär en utmaning på två plan: dels att verka för en fortsatt fattigdomsminskning, dels ett hållbart nyttjande av naturresurser som inte överskrider de planetära gränserna och som i sin tur kräver en omställning till hållbara produktionssystem och konsumtionsmönster.

Ett område som hamnat i bakgrunden i miljö- och klimatdebatten är användningen av hälsofarliga kemikalier i material och tillverkningsprocesser. Trots en bättre efterlevnad av de internationella kemikaliekonventionerna i många länder är målet om miljömässigt hållbar hantering långt borta. Kina har gått om Europa som världens ledande kemikalieproducent. En mycket stor del av den globala produktionen sker i Kina och Sydostasien där lagstiftningen inte är lika stark som i Europa. Fattiga människor är oftast mer utsatta för riskerna från produkter som innehåller miljö- och hälsofarliga kemikalier eftersom lagstiftning och kontrollsystem är svaga i många utvecklingsländer. Sammantaget bedöms utvecklingen i förhållande till strategimålet gå bakåt.

⁷⁰ SDI Basket Fund Report April 2018-March 2019, sida 26-28.

⁷¹ UN-Habitat Annual Progress Report 2018, s. 53-54.

⁷² UN-Habitat Annual Progress Report 2018, s. 33.

⁷³ IIED Results FY19, mail correspondence, dox: 19/000563 nr 34

⁷⁴ CGRI, February 2020. 'Circularity Gap Report 2019', <https://www.circularity-gap.world/global>

Portföljen bedöms som relevant och omfattar 15 insatser med en utbetalning på 64 MSEK under 2019 och fokuserar på centrala delar i värdekedjor från produktion till konsumtion. I enlighet med operationalisering så har portföljen en bred ansats, från stöd till småbrukare för en uthållig jordbruksproduktion, svenska myndigheter och FN-organisationer mot en resurseffektiv produktion och begränsning av användningen av farliga kemikalier, stöd till tankesmedjor och civilsamhällesorganisationer som arbetar med evidensbaserat påverkansarbete för policyförändringar på nationell, regional och global nivå. Portföljen bidrar på så sätt till Sveriges arbete för att uppnå det globala hållbarhetsmålet SDG 12. Flera av insatserna bidrar också till andra strategier och andra strategimål, till exempel Renare vatten och hav (se kapitel 3.5).

En viktig del av portföljen inriktas mot att begränsa användningen av miljö- och hälsofarliga ämnen och stärka efterlevnaden av internationella kemikaliekonventioner. Ett exempel är projektet ”Coffee and Climate Initiative” är ett effektivt samarbete mellan den offentliga och privata sektorn som bidrar till att minska bekämpningsmedelsanvändningen i kaffeproduktion. Projektet genomförs av Hans R. Neumann Stiftung. Ett pilotprojekt har genomförts i Tanzania med goda resultat: Tanzanias ”Tropical Pesticides Research Institute” har skapat ett effektivt kunskapsutbyte i producentledet. KemI har bidragit med att ta fram utbildningsmaterial och med att identifiera åtgärder som krävs för att förbättra lagstiftning, kontroll och hantering av bekämpningsmedel och att förbjuda användningen av farligaste medlen i landet, i enlighet med FAO:s riktlinjer⁷⁵. Sida har under flera år även gett stöd till KemI:s internationella utvecklingsarbete. Verksamheten fyller en viktig funktion genom att stödja regionala samarbeten och stärka kapaciteten hos nationella myndigheter i Sida:s samarbetsländer, samt i att verka för bättre lagstiftning och efterlevnad av de internationella konventionerna om begränsning av miljöfarliga kemikalier. Ett nytt avtal har inletts för perioden 2019-2023.

Den enskilda organisationen IPEN:s (International Pollutants Elimination Network) bedriver tillsammans med sina nationella medlemsorganisationer ett aktivt påverkansarbete, och enom att utgå från evidensbaserade studier och pilotprojekt har IPEN på många fronter påverkat policy och lagstiftning på både internationell och nationell nivå. IPEN:s erfarenheter visar att påverkansarbetet tar tid, i många fall fem till tio år från det att en fråga tas upp tills det att den får genomslag i lagstiftning eller i internationella överenskommelser. Ett exempel är IPEN i Kamerun, som 2019, efter sex års intensivt påverkansarbete, baserat på en rad fältstudier, lyckades få landets regering att anta en lag som förbjuder import och användning av bly i målarfärg⁷⁶.

Ungefär en tredjedel av all mat som produceras går direkt till avfall. Matsvinnet använder uppskattningsvis en fjärdedel av allt vatten inom jordbruket och står för 8 procent av de globala utsläppen av växthusgaser.⁷⁷ För att minska det globala matsvinnet leder Sidas partner World Resources Institute (WRI) bland annat ”Champions 12.3”, en koalition vars syfte är att bidra till SDG-delmålet 12.3 (att minska matsvinn och avfall). WRI rapporterar att nästan två-tredjedelar av de 50 mest vinstrika företagen inom livsmedelsbranschen har förbundit sig att minska matförlusterna inom branschen med 50% till 2030.⁷⁸ World Resources Institute har även startat ”Partnering for green

⁷⁵ KemI, October 2019. ‘Support to the Sida- Public Private Partnership Business for Development Project: Initiative for Coffee & Climate’. Progress Report 2018-06-01 – 2019-06-30. Section 4 Results.

⁷⁶ IPEN/CREPD Cameroon, 2020. ”Eliminating Lead in Paint in Cameroon”. Presentation vid IPEN:s Globala Möte i Etiopien 6-11 februari 2020.

⁷⁷ <https://champions123.org/target-12-3/>

⁷⁸ WRI FY18 Review and FY19 Workplan. Sid 3 Dox: 000852/19

growth and the global goals 2030”. Initiativet samlar företag, regeringar och icke-statliga organisationer i innovativa offentlig-privata partnerskap. Man erbjuder rådgivning och finansiering för att hjälpa partnerskap att växa och blir globala modeller för hållbara lösningar inom mat och jordbruk, vatten, energi, städer och cirkulär ekonomi, t ex minska matsvinn och sophantering i Indonesien och öka antalet elbussar i städer i Brasilien, Colombia, and Mexiko. 450 ansökningar från 80 länder mottogs under 2018.⁷⁹

3.7 Vatten och hav

Vatten och hav är idag det näst största tematiska området (efter klimat) när det gäller utbetalningar. 2019 utbetalades totalt 340 MSEK, fördelat på totalt 28 olika insatser, där flera överlappar för de två strategimålen. Det är främst den marina delen av portföljen under de båda målen som kraftigt utvecklats från och med 2018.

Stärkt skydd och återställande, hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av marina, kustnära och sötvattenekosystem, biologisk mångfald, naturresurser, samt ekosystemtjänster (mål 3.1)

Strategimål

Portfölj

Den övergripande trenden rörande strategimålet ekosystemförvaltning, bevarande och nyttjande av både sötvatten och marina ekosystem är fortsatt negativt. Utvecklingen i förhållande till strategimålet bedöms därför gå bakåt. SDG6 målen är inte på väg att uppnås. Kraftinsatser krävs vad gäller effektiv användning och förvaltning för att hantera den ökande efterfrågan på vatten, hotad vattentrygghet och mer frekvent torka och översvämningar som påverkar fattiga människor oproportionerligt. Två miljarder människor lever i länder med hög vattenstress, och 60 % av världens länder kommer inte nå målet om integrerad vattenresursförvaltning till 2030.⁸⁰ Trots framsteg är även åtgärderna för att genomföra SDG 14 otillräckliga. Att bekämpa klimatförändringens påverkan på havet är en av de största utmaningarna för att uppnå Agenda 2030 och SDG14.⁸¹ Ökad temperatur kommer att kraftigt försämra ekosystemtjänster i form av mat, skydd av kustlinjen samt turism vilket ökar hälsoriskerna för fattiga grupper beroende av dessa resurser.⁸² Medan marina arter har minskat med 35% sedan 1970⁸³ fortsätter det olagliga fisket som ofta leder till kollaps, matbrist och ökad fattigdom.⁸⁴

Sidas portfölj inom strategimålet bedöms som relevant och i linje med operationaliseringsplanen och under 2019 levererade ca 26 insatser mot målet med utbetalningar som uppgick till ca 254 miljoner kronor. Huvudskälet till att portföljen gått från delvis relevant till relevant är att havsportföljen har utvecklats ytterligare under 2019. Relevansen bekräftas ytterligare av ett flertal resultat inom områden som är kritiska för att utvecklingsländerna ska uppnå SDG 6 och SDG 14 samt för främjad global kunskaps- och policyutveckling. Sida bidrar till förändring på global, regional och nationell nivå främst inom förbättrad vattenstyrning (*governance*), vatten- och marin resursförvaltning, gränsöverskridande vattensamarbete, ökad vattentrygghet och resiliens samt hållbar fiskeriförvaltning. Portföljen bidrar till policy- och kunskapsutveckling men även till kapacitetsutveckling och konkret

⁷⁹ WRI: FY18 Review and FY19 Workplan, s. 27-28. Dox: 000852/19

⁸⁰ Report of the Secretary-General on SDG Progress 2019, sid. 14-15, 46.

⁸¹ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a). Note by the Secretary-General, sid. 2

⁸² IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate, Summary for Decision-makers, 2019, sid. 26.

⁸³ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a). Note by the Secretary-General sid. 5

⁸⁴ Report of the Secretary-General on SDG Progress 2019, sid. 51

genomförande inom ovan nämnda områden. Världsbanken och FN är viktiga partners som ger Sida möjlighet till dialog på högsta nivå, och kompletteras med stöd till civila samhället och tankesmedjor.

Vad gäller förbättrad styrning inom vattenresursförvaltning har Global Water Partnership (GWP) genom sina regionala och nationella nätverk bidragit till åtta investeringsplaner, strategier och budgetåtaganden inom integrerad vattenresursförvaltning, bl.a. stöd till ekosystemåterställning i Mekrou-avrinningsområdet i Västafrika. GWP har även tillsammans med UNEP-DHI genomfört pilotinsatser i fyra länder för att förbättra genomförandet av SDG 6.5.1 om integrerad vattenresursförvaltning och dragit slutsatser om vilket kapacitetsstöd länder behöver för att genomföra bredare SDG-lösningar med vatten som en viktig ingång.⁸⁵ Ett annat resultat inom vattenresursförvaltning är Världsbankens Global Water Security and Sanitation Partnership (GWSP) som har stöttat 21 institutioner med fungerande övervakningssystem för vattenresurser. I Tchadsjöns avrinningsområde kompletteras därmed knappa observationer på marken med *'remote sensing'* i realtid, vilket möjliggör tillförlitliga väder- och hydrologiska prognoser.⁸⁶

GWSP:s analytiska arbete har dessutom påverkat Världsbankens utlåning inom vattenområdet, där 82 % av vattenlånen har integrerat resiliens och 81 % inkluderade åtgärder för att svara mot identifierade jämställdhetsgap.⁸⁷ Ny data från WRIs verktyg Aqueduct visar att 17 länder, där en fjärdedel av världens befolkning lever, är utsatta för en extremt hög risk för en akut vattenbrist med omfattande vattenanvändning av bl a jordbruk och industrier.⁸⁸ Ytterligare ett resultat inom vattentrygghet är att Challenge Fund Securing Water for Food stöd till innovatörer har bidragit till en minskad vattenanvändning inom jordbruket med 1,6 miljarder liter.⁸⁹

Genom SIWI:s vattendiplomatiarbete har kvinnliga vattenledare och mediaaktörer förbättrat sin kapacitet och sina befogenheter, och det finns en ökad medvetenhet bland beslutsfattare i Nilens avrinningsområdet om vikten av gränsöverskridande samarbete.⁹⁰

Inom det marina området finansierar Världsbankens ProBlue fyra globala projekt om hållbar fiskeriförvaltning som bl.a. har gett länderna verktyg för att bedöma statusen på fisket, förvaltningskapacitet för bättre design av fiskeprojekt och motverka skadliga fiskesubventioner. ProBlue finansierar även åtta projekt på global nivå samt i fyra länder för att stärka en Blå Ekonomi, dvs. en uthållig och integrerad utveckling av ekonomiska sektorer i ett friskt hav.⁹¹ CGIAR och forskningsprogrammet Fish Agri-Food Systems (FISH) har bidragit till policyutveckling om hållbar utveckling i nio länder, 179 aktiva partnerskap pågår bl a med privata sektorn, 67 867 personer har fått kortare träning för att skala upp forskningsresultaten till fler länder, och 18 000 personer har deltagit i paneldiskussioner om kvinnors roll inom blå ekonomi.⁹² Vad gäller fiskeriförvaltning indikerar FISH forskning om småskaligt fiske att 775 miljoner människor är beroende av marint fiske och ger en viktig grund för förbättrad förvaltning av och policy för utsatta småskaliga fiskarsamhällen.

⁸⁵ GWP Annual Progress Review for 2019, Draft 19 November 2019, sid. 15. Dox 001670/20

⁸⁶ Global Water Security and Sanitation Partnership Annual Report FY2019, sid. 35, 40. Dox 034425/19

⁸⁷ Ibid, sid. 8.

⁸⁸ WRI Fall 2019 Quarterly Report, sid. 1. Dox 001788/20

⁸⁹ Jämförelse Securing Water for Food Annual Report 2017-2018, sid. 4,13, Dox 009974/19 och Securing Water for Food Annual Report 2018 - 2019, sid. 27. Dox 004056/20.

⁹⁰ SIWI Annual report 2018, sid. 46. Dox 032303/19

⁹¹ ProBlue, 2019 Annual Report, sid. sid. 15. Dox 034477/19

⁹² CGIAR Research Program on Fish Agri-Food Systems. Annual Report: FISH-2019-05, sid. 7. Dox 003716/20

Forskningen påvisar även sötvattenfiskets betydelse för att föda världens fattigaste, där s.k. 'dolda fiskefångster' i sötvatten har visat sig vara 65% högre än de officiellt rapporterade.⁹³

International Institute for Environment and Development har stött kapacitetsutveckling av minst utvecklade länder i syfte att driva socio-ekonomiska aspekter i en mellanstatlig FN:s konferens om marin biologisk mångfald. Det gjordes bl a genom policy briefs och en studie om *Ecological Connectivity* som visar på det starka sambandet mellan öppet hav, ländernas kustzon samt dess betydelse för fattiga.⁹⁴

Renare vatten och hav, minskade utsläpp av föroreningar och nedskräpning (mål 3.2)

Strategimål

Portfölj

Den övergripande trenden är att föroreningar och plast i vattendrag och hav fortsätter att öka, vilket bekräftas i en rad rapporter. Föroreningssituationen har försämrats sedan 1990-talet i nästan alla floder i Latinamerika, Afrika och Asien. Totalt miljoner personer är i riskzonen för hälsoproblem genom kontakt med förorenat ytvatten på dessa kontinenter. En markant ökning av obehandlat avloppsvatten globalt påverkar inte bara kvaliteten utan även mängden vatten tillgängligt för människors behov samt för att upprätthålla ekosystem.⁹⁵ Landbaserade aktiviteter genererar 80% av marina föroreningar vilket tydliggör behovet för integrerade Källa-till-Hav-ansatser för att skydda den marina miljön. Plast utgör 60 - 80% av allt marint skräp, eller ca 8 miljoner ton per år. Framstegen för att minska föroreningar som bidrar till övergödning har varit måttliga sedan 2015. Övergödning, i kombination med klimatförändringar, skapar allvarlig syrebrist och döda bottenar.⁹⁶ Utvecklingen mot strategimålet bedöms därför gå bakåt.

Sidas portfölj bedöms som relevant och portföljsammansättningen är adekvat. Under 2019 levererade ca 15 insatser mot målet med utbetalningar som uppgick till ca 86 miljoner kronor. Huvudsakligt fokus i portföljen ligger framför allt på plast i havet och marina föroreningar och bidrag till policy- och kunskapsutveckling, men även påverkansarbete och konkreta projekt. Avsikten är att under 2020 fortsätta stärka portföljen inom källa-till-hav och naturbaserade lösningar - och visa på flerfaldiga vinster med dessa ansatser - för att komma åt den landbaserade föroreningsproblematiken, i enlighet med föreslagna förflyttningar i operationaliseringsplanen.

Inom ramen för ProBlue:s fönster om marina föroreningar och skräp pågår 11 projekt globalt och regionalt (Asien, Västafrika) framförallt för att minska nedskräpningen med plast i haven samt nationella initiativ i sex länder.⁹⁷ UNEP har bidragit till policyarbetet för att minska plastföroreningar i havet, exvis genom två möten i Bangkok ('Inter-agency Task Team on Marine Litter och Marine Plastic Pollution in South East Asia') i samarbete med Coordinating Body on the Sea of East Asia för att genom marknadsbaserade lösningar och policy minska marina plastföroreningar vid källan. Det senare var det första mötet i sitt slag i Asien med mer än 500 deltagare från 45 länder och 300 organisationer, varav 150 privata företag.⁹⁸ Inom UNDP:s globala 'Ocean Innovation Challenge'

⁹³ CGIAR System Annual Performance Report 2018, sid. 30. Dox 003715/20

⁹⁴ IIED Results Report, June 2019, sid. 36-37, Dox 020238/19

⁹⁵ SDG6 Synthesis Report on Water and Sanitation, 2018, UN-Water, sid. 63-66.

⁹⁶ UN General Assembly, seventy-fourth session Items 19 and 74 (a). Note by the Secretary-General, sid. 3-4

⁹⁷ ProBlue, Partnership Council, Annex I - List of Approved Projects and their expected outputs. Dox 034480/19

⁹⁸ UNEP Quarterly Report (Advance unedited), October-November 2019, sid. 6, 13.

fokuserar den första utlysningen på minskade havsföroreningar. Där bjuds aktörer in att ansöka och gå i bräschen för en förbättrad havsmiljö genom replikerbara och uppskalningsbara innovationer med utgångspunkt i SDG 14.⁹⁹ Källa-till-hav plattformen S2S ('Source-to-Sea'), som drivs av SIWI, har genom påverkansarbete med workshops och webbseminarier för strategiska aktörer bidragit till att mobilisera politisk vilja för en integrerad källa-till-hav-ansats. Som ett resultat har ansatsen inkluderats i flera viktiga internationella processer och politiska dokument, tex i arbetsprogrammet för 'Global Programme of Action for the Protection of the Marine Environment from Land-based Activities 2018-2022'.¹⁰⁰

GWSP och WRI:s rapport 'Integrating Green and Gray: Creating Next Generation Infrastructure' har bidragit till kunskapsutveckling genom att utforska naturens möjligheter för att uppnå förbättrad vattentrygghet, vattenkvalitet och klimatesiliens samt social inkludering och fattigdomsminskning. Det belyser den potentiella påverkan som grön infrastruktur/naturbaserade lösningar, som mangrove och våtmarker, kan ha för att erbjuda motståndskraftiga vattentjänster. GWSP har även publicerat rapporten 'Quality Unknown' som belyser effekterna av vattenkvalitet på ekonomisk tillväxt och bl a visar att uppströmsföroreningar minskar tillväxten i nedströmsregioner, att några av de vanligaste vattenföroreningarna, nitrater och salt, har allvarigare effekter än tidigare erkänts, samt betonar de kritiska konsekvenser för livsmedelssäkerheten i de drabbade regionerna.¹⁰¹ På den operativa nivån har Global Water Partnership i Kamerun stöttat regeringen att hantera hälsovådliga fluorhalter i grundvattnet som en anpassningsåtgärd. De långsiktiga effekterna som har åstadkommit - genom att reducera fluorhalterna med hjälp av lokalt producerade filter - är att män, kvinnor och barns hälsa har förbättrats, kvinnors egenmakt stärkts och lokalbefolkningens motståndskraft mot klimatförändringar har byggts upp.¹⁰²

4. Implikationer för innevarande strategiperiod

De förändringar som skett i strategisammanhanget har snarast förstärkt och bekräftat pågående trender, men inte i sig förändrat grundförutsättningar och inriktning för strategigenomförandet.

Den övergripande fördelningen i antal insatser och volym mellan de olika sex tematiska områdena i strategin bedöms därför som överlag relevant. Dock bedöms det att förstärkningar (genom nya och/eller utökade samarbeten) av strategiportföljen bör göras särskilt i relation till följande strategimål:

1. Biologisk mångfald (mål 2.1), bland annat mot bakgrund av den ökade prioriteringen av frågan inom svenskt utvecklingssamarbete
2. De två urbana målen (mål 2.3 och 2.4) dels för att fortsätta utveckla samarbeten kring bostäder, dels för att flera partners kring stadsplanering av olika skäl fasas ut

I tillägg bedömer Sida att strategiportföljen generellt bör stärkas dels kring kopplingen mellan miljö/klimat och mänskliga rättigheter, dels kring kopplingen mellan miljö och hälsa.

Vi avser även att fortsätta att stärka dialogen i prioriterade frågor (stärkt fattigdomsfokus, mänskliga rättigheter, naturbaserade lösningar etc) och facilitera samverkan mellan partners. Till detta kommer

⁹⁹ Brief Progress Update (November 2019) Ocean Innovation Challenge, sid. 3, Dox 040664/19

¹⁰⁰ SIWI Annual report 2018, sid. 38-41. Dox 032303/19

¹⁰¹ Global Water Security and Sanitation Partnership Annual Report FY2019, sid. 9, 42, 66, 67. Dox 034425/19

¹⁰² Mobilising Change-makers - the Water, Climate and Development Programme, Global Water Partnership, 2019, sid. 6-7.

slutligen en fortsatt intention att öka ambitionsnivån avseende att mobilisera kapital genom t.ex. garantier.

Annex 1, to Strategy Report 2019 for Sustainable environment, climate and ocean as well as sustainable use of natural resources 2018-2022

All data in report is per December 31, 2019. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2019: 1 300 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2019: 1 317 361 KSEK

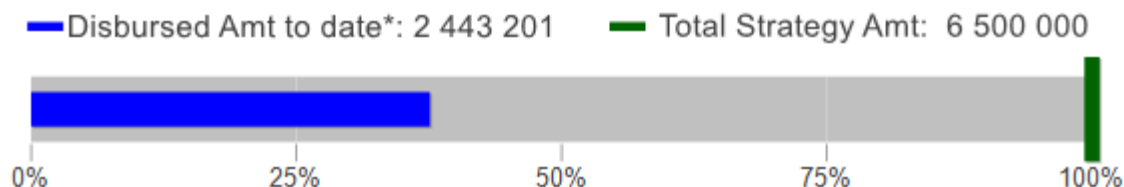
Table 1. Financial Overview 2019 per Area of Support/Objective in Strategy

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2019
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2019 (KSEK)
Sustainable environment, climate and ocean as well as sustainable use of natural resources 2018-2022	Total		1 317 361
	Climate change and sustainable development	Prevention of climate change and reduction of greenhouse gas emissions and air pollution.	115 640
		Reduced vulnerability of people living in poverty as well as increased resilience to manage climate change and natural disasters.	273 889
		Sustainable energy systems based on renewable energy.	81 143
		Total	470 673
	Environmentally sustainable development and sustainable use of natural resources	Enhanced protection and rehabilitation, and sustainable management and use of land-based ecosystems, biodiversity and species, natural resources, including agriculture and forestry, as well as ecosystem services.	221 652
		Increased access to sustainable renewable energy at an affordable cost for people living in poverty.	72 037
		Environmentally sustainable cities and communities.	99 017

		Increased access to basic social services and housing for people living in poverty in urban areas.	50 225
		Sustainable production and consumption patterns, including preventive chemical control and waste management.	63 891
		Total	506 821
	Sustainable ocean and water resources	Strengthened protection and rehabilitation, as well as sustainable management and use of marine, coastal and freshwater ecosystems, biodiversity, natural resources, and ecosystem services.	253 561
		Cleaner water and oceans, reduced emissions of pollutants and reduced littering.	86 306
		Total	339 867
	Not allocated to area of support	Not allocated to result	0
		Total	0

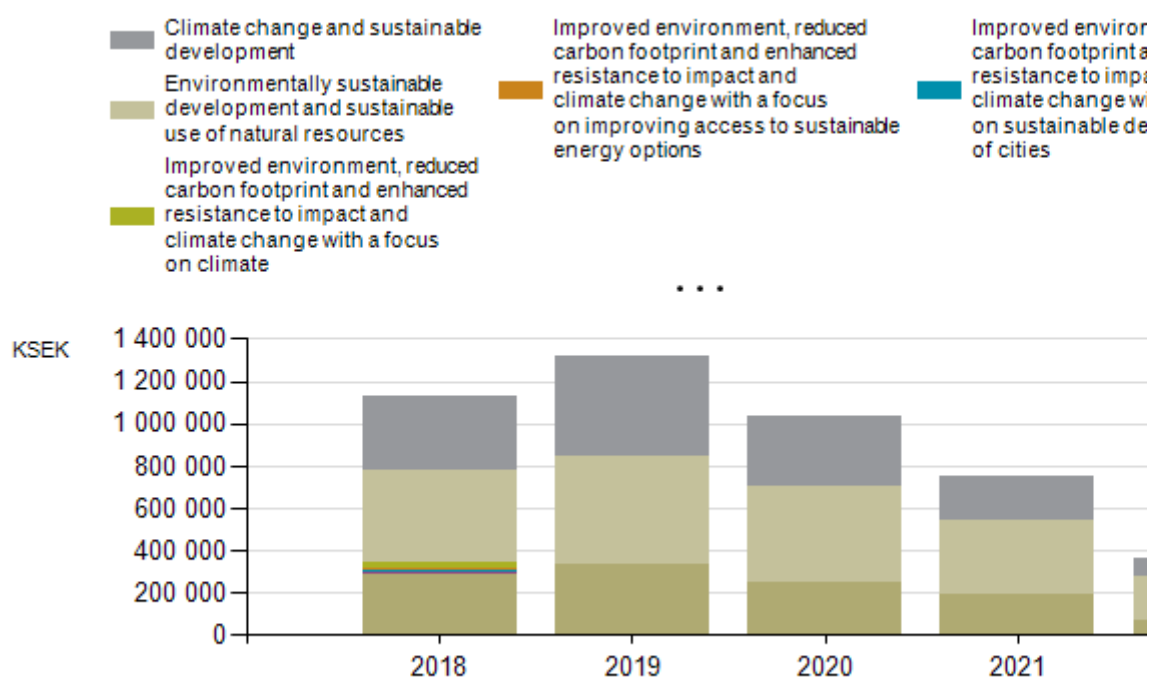
Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 2nd year with total duration of 5 years.

* Note that the Disbursed Amt to date includes even payments made in the last year of the previous strategy, 51 893 KSEK

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

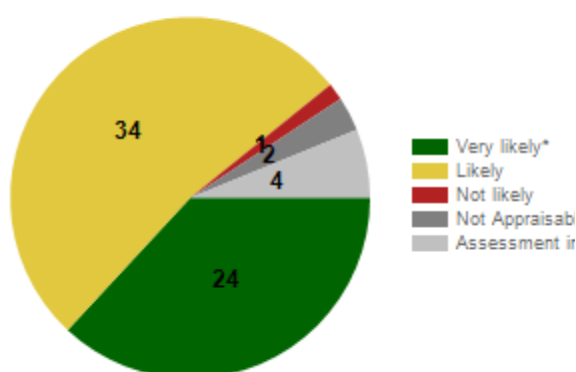
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

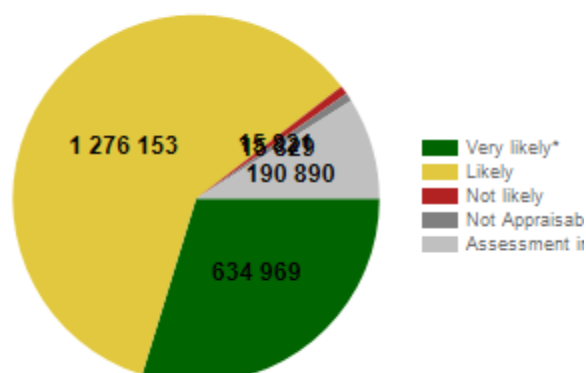
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount (K)

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

